

MEMÒRIA DE L'EXCAVACIÓ D'URGÈNCIA FETA L'OCTUBRE DE 1992 A LA CAPELLA DEL ROSER

El juliol de 1992, en fer-se una rasa per a la protecció de les pluges a la part inferior de la paret de la capella del Roser, van aparèixer a la cara oest les restes òssies d'un individu adult que fou tallat en dos pels treballs de rehabilitació.

El dia 27 d'octubre el Museu del Montgrí i del Baix Ter va començar els treballs d'excavació. Va fer-se una cata d'un metre de costat per dos de llarg paral·lelament a la paret de l'edifici a fi de delimitar l'extensió de les troballes.

A partir dels treballs d'excavació, van detectar-se a la cata dues fases ben definides.

Una primera (fase 1), que relacionem amb la inhumació d'un individu baró i adult; en aquesta fase, els estrats apareixen de manera horitzontal, la qual cosa indica que al lloc no hi havia el pendent que trobem actualment. Dins d'aquesta fase distingim els següents estrats:

Estrat 6. Conté la inhumació. La terra és de color fosc i hi trobem ceràmica vidriada. L'individu apareix amb el cap recolzat a la paret oest de la capella i està estirat perpendicularment a ella amb les cames flexionades. Correspon a una inhumació intencionada al costat d'un lloc sagrat: la capella del Roser.

Per la posició de l'enterrament, sabem que l'individu va ser sepultat posteriorment a la construcció de la capella. Estudis complementaris a l'excavació per part de Josep Maria Llorens, del Centre d'Investigacions Arqueològiques de Girona, han situat la data de fundació de la capella del Roser en un moment anterior a 1657. L'obra del R.P. Fr. Narciso Camós O.P. **Jardín de Maria Plantado en el principado de Cataluña** parla d'una capella particular a Torroella de Montgrí dedicada a la Mare de Déu del Roser (1).

En aquest mateix estrat va aparèixer ceràmica de color verd manganès, del segle XIV, de reflex metàl·lic, dels segles XV-XVII, juntament amb materials vidriats de cronologia incerta. Pensem que la troballa d'aquesta terrissa és casual i que no aporta noves dades sobre l'enterrament de l'individu.

Estrat 5. Al damunt de la inhumació, va tirar-s'hi una capa de calç. Tota la cata apareix coberta d'aquest material en un gruix d'uns 4 cm. La missió d'aquest estrat seria la d'aïllar la inhumació de l'espai exterior per motius de tipus sanitari.

Estrat 4. Compost per una terra de color marronós. Podria correspondre al procés d'inhumació. Es pot interpretar com a aïllant dels efectes infecciosos que podrien provocar l'enterrament.

Fins aquí la fase 1, posterior a l'edificació de la capella.

L'individu era creient i no devia pertànyer a cap minoria pel fet de ser enterrat en un lloc de culte cristià. Ens trobem clarament davant d'un enterrament intencionat.

La fase 2 és contemporània. Correspon a l'arranjament d'un pas o camí per la zona. Un pas que es va fer amb pendent, trencant-se, per tant, l'horitzontalitat dels estrats de la fase 1.

Dins d'aquesta fase distingim:

Estrat 3. Hi apareixen còdols de mida mitjana i grossa que serveixen per preparar el sòl d'un camí amb un pendent nord-sud.

Estrat 2. Terra de grava vermellosa d'uns 3 cm. Sòl del camí actual.

Estrat 1. Terra superficial portada pels agents atmosfèrics un cop fet el camí.

Interpretació

La sepultura de l'individu aparegut té una relació amb la capella del Roser. Aquesta capella va construir-se a partir de l'any 1571, moment en què comença l'expansió de la devoció de la Mare de Déu del Roser a causa de la creença que la victòria cristiana sobre els musulmans a la batalla de Lepant va produir-se per la intercessió de la Verge del Roser.

L'any 1580 ja trobem instituït a Torroella el culte a la Mare de Déu del Roser. Sabem que la confraria que tenia cura d'aquest culte era rica pel fet que l'altar era administrat per un clergue i quatre laics. En les processons es portava una imatge de plata de tres pams d'alçada (2).

La bona marxa de la confraria va fer possible la construcció d'una capella fora de la muralla en una data anterior a 1657, tal com es desprèn de l'obra de Francisco Camós. L'any 1954, l'historiador Lluís G. Constans comenta que les dades més antigues de la construcció de la capella es remunten a principis de 1600 (3).

Una referència històrica clara és la que ofereixen els gravats francesos de la Batalla del Ter, en els quals surt dibuixada la posició de la capella del Roser fora de la muralla, emplaçada en el camí que menava cap a Ullà [làrn. 1 (4)].

En conclusió, la construcció de la capella s'hauria de situar entre finals del segle XVI i principis del XVII.

L'individu es recolza en la paret oest de la capella i, per tant, la data del seu enterrament ha de ser posterior a la construcció.

La data *ante quem* ha de tenir relació amb la construcció del cementiri actual. L'any 1817 es trasllada l'antic cementiri al camí d'Ullà. La capella del Roser, per aquelles dades, exigia unes obres de restauració que es varen dur a terme en un moment indeterminat del segle XIX. La situació del cementiri municipal fa que la capella, poc a poc, prengui el nom de capella del cementiri.

Làmina 1. Fragment del gravat francès de la Batalla del Ter (1694). A la dreta de Torroella es pot veure dibuixada una capella.

Podem concloure, doncs, dient que l'enterrament es produeix posteriorment a l'any 1571 i abans del 1817. Durant aquest període de temps degueren enterrar-se al lloc altres individus com sembla confirmar la troballa no documentada d'ossos humans a la paret est de la capella en fer-s'hi un transformador de llum.

Antoni Roviras Padrós

(1). CAMÓS O.P., R.P. Fr. Narciso. **Jardín de Maria. Plantado en el principado de Catalunya.** 1657, p. 143

(2) VERT, Josep. **La Relíquia de Sant Genís.** Monografies del Museu del Montgrí i del Baix Ter, 3. 1983, p. 55

(3) CONSTANS, Lluís, G. **Girona Bisbat Marià. Història, art, pietat, folklore.**

(4) Extreta de VERT, Josep. **La relíquia de Sant Genís.** Monografies del Museu del Montgrí i del Baix Ter, núm. 3. 1983, p. 17.